

To: [redacted] [redacted] [redacted]@rivm.nl]; [redacted] [redacted] [redacted]@rivm.nl]; [redacted]
Cc: [redacted] [redacted] [redacted]@rivm.nl]
From: [redacted] [redacted] [redacted]@rivm.nl]
Sent: Wed 6/17/2020 8:59:02 AM
Subject: RE: Aanapssing handreiking 16062020
Received: Wed 6/17/2020 8:59:02 AM

Hoi [redacted]

goed te volgen,

[redacted]

[redacted]

Groet [redacted]

From: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>
Sent: woensdag 17 juni 2020 09:57
To: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>; [redacted] <[redacted]@rivm.nl>
Cc: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>; [redacted] <[redacted]@rivm.nl>
Subject: RE: Aanapssing handreiking 16062020

Hoi [redacted]

Dank voor het commentaar.

Ik was inderdaad uitgegaan van de klassieke sauna en stoombad. Hierbij heb je de 2 uitersten: respectievelijk hoge temperatuur en hoge luchtvochtigheid.

Gisteren heb ik het met [redacted] boek nog kort gehad over toevoegen Tepidarium. Via google kom je echter een verschillende uitleg tegen over Tepidarium. De saunabond noemt het een warme kamer met temperatuur 40-50 gr C (via mail [redacted] ontvangen). Volgens [wikipedia](https://nl.wikipedia.org/wiki/Tepidarium) heeft deze ruimte een temperatuur van ruim 30 gr C en een lage luchtvochtigheid, terwijl andere sites het over 30 graden C met [matige luchtvochtigheid](#) hebben. En er zijn nog allerlei andere varianten zoals je al mailde.

Daarom lijkt het me goed om, zoals je al voorstelde, een algemeen advies op te nemen in de onderbouwing. Dat kan vervolgens in de handreiking voor sauna's worden verwerkt. En desgewenst kan het ook gebruikt worden voor andere afwegingskaders/richtlijnen/handreikingen.

Uitgaande van de volgende voorwaarden / situaties:

[redacted]

Ventilatie: elke verblijfsruimte moet continu geventileerd worden volgens de minimale ventilatienormen van het bouwbesluit (afdeling 3.6 en 3.7 Luchtverversing en Spuivoorziening). En ik ben niet tegengekomen dat sauna's/

saunacomplexen hiervoor vrijstelling hebben.

Als het een badruimte (stoombaden) betreft geldt onder meer volgende artikel:

De voor een badruimte in het **zevende lid** voorgeschreven capaciteit is afgestemd op het afvoeren van een overmaat aan waterdamp binnen zodanige tijd dat schimmelvorming wordt voorkomen.

Ook is in de LCHV-hygienerichtlijn voor sauna's opgenomen dat alle ruimtes 24 uur per dag geventileerd moet worden.

Ik laat de onderbouwing ook nog even lezen aan [redacted].

Groet, [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Verzonden: dinsdag 16 juni 2020 20:31

Aan: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>; [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>; [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Onderwerp: RE: Aanpassing handreiking 16062020

Hoi [redacted]

Mooi literatuuronderzoek [redacted]. Ik heb er 1 opmerking over, maar die heb ik in de handreiking gezet (met een natte sauna wordt niet door iedereen een stoombad bedoeld).

Bij de handreiking heb ik een aantal opmerkingen.

Kort samengevat:

- Er zijn meer soorten sauna's dan enkel sauna's met een hoge temperatuur en lage luchtvochtigheid. Ook sauna's (niet zijnde stoombaden) met hoge luchtvochtigheid en warme temperatuur (40 graden). En sauna's met een normale luchtvochtigheid en warme temperatuur (40 graden). Dus dat zouden we moeten verbreden in de advisering.
- Volgens mij moeten we even goed nadenken over ventilatie / luchten, want ventilatiesystemen zitten niet in sauna's en stoomcabines. En luchten wordt een praktische uitdaging als je er niet 1 voor 1 (of telkens een groepje) de sauna/stoomcabine ingaat.
- En het kader is nu qua maatregelen niet veel meer dan de maatregel (want de rest zit al in 't generieke kader) om geen opgietingen uit te voeren. Hebben we dus nog wel een kader nodig?

Groetjes [redacted]

From: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Sent: dinsdag 16 juni 2020 18:33

To: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Cc: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>; [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Subject: FW: Aanpassing handreiking 16062020

Hi [redacted]

[redacted] is akkoord voor wat tijd (een dag ofzo *) om met [redacted] te overleggen, en [redacted] wilde het ook lezen.

Groet, [redacted]

From: [redacted]

Sent: dinsdag 16 juni 2020 17:19

To: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>; [redacted] <[redacted]@rivm.nl>; [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Subject: Aanpassing handreiking 16062020

Beste 5.1.2e

Bijgevoegd een voorstel tot aanpassing obv de conclusies van het literatuuronderzoek van 5.1.2e (zie 2^e bijlage)
Liefst zou dit advies van 5.1.2e ook nog even meegelezen worden door 5.1.2e als we daar nog tijd voor is?

Anders stel ik voor na jullie akkoord de aanpassing te maken op rivm.nl en VWS, 5.1.2e en 5.1.2e
in te lichten dat we de aanpassing hebben gemaakt op basis van nieuwe en betere inzichten.

Groet,

5.1.2e